

KÓSSZA-SIPOS LÁSZLÓ

Szentendrei festő, bár nem tartozik a művésztelephez, egyedül és meglehetősen magányosan dolgozik. Nagyon fiatal még, de mégis, már szinte kiérlelt, átgon-dolt, lépésről lépésre kialakított stílusa van, stílusa, amelyben Szentendre ismert motívumait sajátos, finoman tompított meleg atmoszféra járja át. Ami képeit első pillantásra kétségtelenül szentendreivé teszi, az nem egy vagy több meghatá-rozott művész hatása, hanem valami a szentendrei atmoszférából, amely nyilván- valóan olyan evidens Kóssa-Sipos számára, mint az, hogy festő. Belső szabadsága, függetlensége szigorú komponálókészséggel párosul — a finom, világos tónusú, tü- nékeny pasztellréteg alatt a szerkezet szigorú váza rejtetten, de mégis érzékelhetően megfeszül. A szerkezetet magukban hordják a gyakran visszatérő motívumok: elsősorban a foltszerűen kisímított, tiszta kontúrokkal övezett szentendrei gyer- mekjátékházak. Kék, egységes tónus fogja össze pl. a „Fekete ablakok” c. fest- ményt, melyen a szigorú horizontálisok és vertikálisok cinóberpiros vonala magá- tól értetődő természetességgel rajzolja ki a kompozíciót. A figurák ugyanolyan fe- gyelmezetten megszerkesztettek, mint az épületek — a jellegzetes szentendrei kő- kapu íve mint őrjási glória kapcsolja egybe másik művét, a két, időtlenségében megmerevedett, teljes mozdulatlanúságba süllyedt öreg parasztasszony figuráját.

Az épületek és az emberalakok mintha homogén anyagból lennének gyúrva — a művész nem tesz köztük különbséget —, mindkettő egyformán leegyszerűsített, egyformán meg van fosztva az esetlegességek pillanatnyiságától. A tornyok és az egymásra nőtt házak, kis ablakok és a mindig szigorú frontalitásban megjelenő fejek vagy félalakok ugyanazt a letisztult, majdnem időtlen, kicsit ünneppélyes és mélységesen komoly atmoszférát árasztják magukból. Az arc és a ház egyenlő súllyal, egyenlő intenzitással szerepel, az egyik festményen puha glória emelke- dik a mozdulatlan, ovális arc fölé, s az utcarészlet egészen közel jön az archoz — nincs köztük távolság, nincs az élő és az élettelen között áthidalhatatlan szaka- dék. A világos, halk, finom színek egymásba áttűnő tompasárga vagy vörösés, esetleg kék árnyalatai mindig a művész belső csendjét szólaltatják meg — csen- det, amelyben az egyszerű szerb fejet dicsfény övezi, melyben a keresztben madár- test kínlódik. Kóssa-Sipos teljesen megfoghatatlanul, észrevétlenül csúszik át a va- lóságból az álomvilágba. A keresztet vagy a glóriát úgy építi bele a szentendrei falak és figurák zárt, homogén világába, hogy elvesztik eredeti jelentésüket, és valamilyen humánus tartalom szimbólumaiként maguk is a homogén világ szük- ségszerű alkotórészeivé válnak. Ezen a memrég készült kompozíció a kereszt áll a középpontban — furcsa, félelmes és egyben talányos hatást kelt —, körülötte rendeződnek el a többi elemek, melyek ezt a talányos hatást szerencsésen egyen- súlyozzák ki. Az élénksárga és türkiz színek erőteljessé és határozottá teszik a festményt — az olajképen a művész tökéletesen tudta magát függetleníteni pasz- telljeinek már kialakult stílusától.

Kóssa-Sipos számára még rengeteg kérdés vár megoldásra — munkája részben könnyíti, de részben talán megnehezíti az, hogy alkotásainak egy része már vala- melyest érett, letisztult stílust mutat. Ez nyilvánvalóan mégsem lehet végleges az ő számára, túl kell lépnie rajta a további fejlődés érdekében — túl kell lépnie, de hogy milyen irányban, az még nem tisztázott. Legújabb alkotásai több, egy- mástól részben eltérő stílus kísérletekről is számot adnak, de ezek a kísérletek még nem jelölik meg tisztán a következő lépcsőfokot. De addig is, míg ez kialakul, figyelemmel kell kísérnünk kutatásait, amelyekből majd elkövetkező, talán a mos- taninál még tovább tisztult szemléletmódja kibontakozik.

PASSUTH KRISZTINA